

2/644-8147/19836

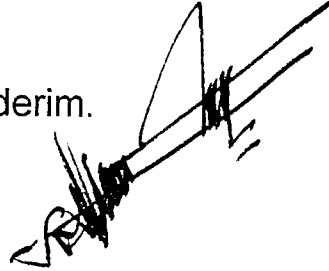
FAZİLET PARTİSİ TBMM GRUP BAŞKANLIĞI	
Tarih: 11. 12. 2000	
Sayı: 2604	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

KONU : Kanun Teklifi

22.4.1983 tarih ve 2820 sayılı Siyâsî Partiler Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dâir kanun teklifimiz, genel gerekçe ve madde gerekçeleriyle birlikte ilişkî arz ve takdîm olunmuştur.

Gereğinin îfâsını saygıyla arz ederim.

Yâsin HATİBOĞLU

Fazilet Partisi Grup Başkan Vekili

GENEL GEREKÇE

Bu teklifin amacı; Anayasa Mahkemesi'nce temelli kapatılan bir partinin yerine başka bir ad altında kurulduğu iddia edilen bir parti hakkında, hangi süre içinde, nasıl bir işlem yapılması gerektiği hususunu açıklığa kavuşturmaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Anayasa'mız 1995 değişikliği ile siyasi partiler için **"iki tür kapatılma"** öngörmüştür.

Bunlardan biri **"kapatılma"** diğeri ise **"temelli kapatılma"**dır.

Nitekim Anayasa'mızın 149. maddesinin 4. fıkrasında aynen şu hüküm yer almaktadır:

"Anayasa Mahkemesi ... siyasi partilerin **temelli kapatılması** veya **kapatılmasına** ilişkin davalarda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasi partinin Genel Başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasını dinler"

Temelli kapatılmayı gerektiren sebepler **Anayasa'mızın 69. maddesi** ile 2820 sayılı **Siyasi Partiler Kanunu'muzun** 101. maddesinde tahdidi (numerus clausus) olarak belirtilmiştir.

Anayasa'mızın, 69. maddesi, siyasi partiler için temelli kapatılmayı gerektiren haller dışında, önemli bir yasak daha öngörmüştür.

Bu yasak, **"temelli kapatılan bir partinin başka bir ad altında kurulamayacağı yasağı"**dır.

Anayasa'nın hükmü aynen şöyledir:

"Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz" (m. 69/7).

Anayasa'mız, siyasi partilerin temelli kapatılma sebepleri arasında saymadığı bu yasak için herhangi bir müeyyide de öngörmemiştir.

Anayasa'nın;

“Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz”

diyen hükmünü, 95. maddesine benzer ifadelerle aktaran 22.4.1983 tarih ve 2820 sayılı **Siyasi Partiler Kanunu** ise 104. maddesi ile, aslında konuyu açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Bilindiği gibi 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun **“Diğer sebeplerle başvuru”** başlığını taşıyan **104. maddesi aynen şöyledir:**

“Madde 104- Bir siyasi partinin bu Kanunun 101 inci maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesi'ne, Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen yazı ile başvurulur.

*Anayasa Mahkemesi, söz konusu hükümlere aykırılık görürse bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında **ihbar kararı** verir. Bu karar, o siyasi parti genel başkanlığına yazılı olarak bildirilir. Bu yazının tebliği tarihinden itibaren **altı ay içinde aykırılık giderilmediği takdirde**, Cumhuriyet Başsavcısı Anayasa Mahkemesine bu siyasi partinin kapatılması için resen dava açar.”*

Bu (104.) maddeden de anlaşılabacağı gibi

1- Bir siyasi partinin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. maddesinin dışında kalan **emredici hükümleriyle**,

2- Diğer kanunların **siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine**,

aykırılık halinde bulunması sebebiyle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Anayasa Mahkemesi'ne o parti aleyhine re'sen yazı ile başvurabilecektir.

Anayasa Mahkemesi de, söz konusu hükümlere aykırılık görürse bu aykırılığı altı ay içinde gidermesi için ilgili partiye ihtarla bulunacaktır.

Konuya, “temelli kapatılan bir partinin bir başka ad altında kurulduğu” iddiası açısından bakılacak olursa görülür ki:

- 1) “Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz” hükmü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 101. maddesinde değil, başka maddesinde (m.95’de) ve Anayasa’da yer almıştır.
- 2) Şu halde bu hükme aykırılık halinde 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 104. maddesindeki ihtar mekanizması işletilecektir.

Bu mekanizmanın işletilmesi gerektiği hususunda, hiçbir kuşkuya mahal yoktur.

Ancak bu mekanizma, ne kadarlık bir süre içinde işletilecektir?

Teklifte bu süre otuz gün olarak öngörülmüştür. Sürenin daha uzun tutulmasının,

- 1- Önce Anayasa’ya aykırı olacağı için kabule şayan olmaması gerekir.

Çünkü; Anayasa temelli kapatılan bir siyasi partinin başka bir ad altında KURULAMIYACAĞINI amir bulunmaktadır.

Dolayısıyla konu herhangi bir partinin kurulmasında, bu yeni partinin temelli kapatılan bir siyasi partinin devamı olarak kurulup kurulmadığıyla ilgili bir konudur.

Bu yüzden bu konunun bir partinin kuruluşu anında incelenerek karara bağlanması gerekir.

Nitekim, bir partinin kuruluşunda tüzük ve programında yasalara aykırı herhangi bir husus varsa bunun da tespit edilerek partiye bildirilmesi böyle bir süreye bağlanmıştır. (2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu m. 102.)

2- Diğer yandan sürenin daha uzun tutulması konunun önemi ile bağdaşmaz.

3- Üçüncü olarak, sürenin uzun tutulması demokratik sisteme ve onun vazgeçilmez unsurları olan siyasi parti rejimine zarar verir.

Burada “bir partinin, kapatılan bir partinin devamı olduğu, kuruluş belgelerinin İçişleri Bakanlığı’na tesliminden itibaren otuz gün geçtikten sonra anlaşılırsa ne olacaktır?” sorusu akla gelebilir.

Hiç şüphe yoktur ki bu gibi durumlarda o parti için hem Anayasa’nın hem de Siyasi Partiler Kanunu’nun ilgili hükümleri uygulanacaktır. Çünkü **bir partinin kapatılan bir partinin devamı olduğu;**

- 1- Yabancılardan maddi yardım alması ile,
- 2- Tüzük veya programlarının ayniyeti ile,
- 3- Odaklaşmaya sebep olan fiillerin (beyan veya eylemlerin) yeni parti üyelerince tekrarlanması ile;

anlaşılabilir.

Bütün bunlar, ayrı ayrı temelli kapatma sebebidir. Bunlar için Siyasi Partiler Kanunu’nun 104. maddesinin değil, 100., 101. ve 103. maddelerinin işletilmesi gerekir.

**SIYASİ PARTİLER KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

Madde 1- 22.4.1983 tarih ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 95'inci maddesine, birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir:

"Kapatılan partinin devamı olduğu iddia edilen bir parti için bu Kanunun 104. Maddesine göre işlem yapılır; ancak bu parti hakkında, kuruluş belgelerinin İçişleri Bakanlığı'na tesliminden itibaren 30 gün geçtikten sonra devamı olduğu iddiası ile işlem yapılamaz, kapatma davası açılmaz."

Madde 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

